

Теодор Тарановски. Тарановски се родио 1875 године у Плонску у Русији. Правне науке је студирао у Варшавском универзитету. Своје студије наставио је у Хајделбергу, Гетингену и Берлину, и даље у Француској, у Паризу. По материјалу који је прикупио у Немачкој написао је Тарановски своју магистарску

тезу: Правна метода у науци о држави. После студија својих у Паризу израдио је своју докторску дисертацију: Догматика позитивног права у Француској за време старог режима. Те две тезе, магистарска и докторска, биле су увод у даље знамените студије његове. У тим студијама бавио се Тарановски општом теоријом права и историјом права — нарочито овом последњом. Био је професор Варшавског, Јуревског и Петроградског универзитета. Чим је избила бољшевичка револуција прешао је Тарановски из Петрограда у Харков и отуд је бежећи од бољшевика дошао у нашу земљу. У прво време био је Тарановски хонорарни, а затим убрзо је постао и редовни професор Правног факултета Београдског универзитета.

У тој новој средини Тарановски се сав посветио проучавању средњевековног српског права. Важнији и најважнији радови његови у тој области су: Начело законитости у Душановом закону; Душанов Законик и Душаново Царство; Политичке и правне идеје у Властаревом синтагмату; Историја српског права у Немањићкој држави итд.

У свим тим радовима његовим оцртан је

правни живот нашега средњега века толико лепом сликом, да се може рећи да је тај живот с те стране данас толико исто познат колико и средњевековни правни живот Запада, иако у нас о томе животу има релативно мало извора.

Али има још нешто што нарочито треба рећи о значајном раду његову. Тарановски је компаративним испитивањем историје словенскога права ¹утврдио, да западно-словенско и источно-словенско право не претстављају два хетерогена, већ један хомогени правни систем. Нису ту у питању два света, као што се то раније тврдило, већ само две варијанте једне и исте европске цивилизације од којих је једна нашла свој израз у западно-европској, а друга у источно-европској културној сфери.

У својој приступној академској беседи, коју је Тарановски пре три године, баш на данашњи дан, прочитао у Академији, он је упоређујући Законик Карла IV са Закоником Цара Душана *in concreto* оцртао ванредно јасну слику тога свога новог погледа о јединству оне основе на којој се развило западно-европско словенско право с једне, и источно словенско право с друге стране.

Тарановски је до последњег часа свога живота радио. У рукопису његову, досад још необјављеном, остале су иза смрти његове и ова два рада: Студија о Душановом Законику и Преглед историје државног права у Русији.

Преминуо је 23 јануара о. г. у Београду. Тај племенити Рус осећао је дубоко да га ми носимо у нашим недрима и знао је он добро да ћемо му ми очувати и његов дивни морални и интелектуални лик у веке векова.